

FoU- oppgave i MGLU3111

Margrete Stenhaug

Kjønnsforskjeller i skolen

13. mai, 2021

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	3
1. INNLEDNING	4
2. TEORI	5
2.1 <i>Biologiske forskjeller og ulik modning mellom kjønnene.....</i>	5
2.2 <i>Endringer i skolen .....</i>	7
2.3 <i>Habitus og roller .....</i>	8
2.4 <i>Lærerens påvirkning på elevene .....</i>	10
3. METODE.....	10
3.1 <i>Tekstanalyse .....</i>	11
3.2 <i>Forberedelse og gjennomføring av datainnsamlingen .....</i>	12
3.3 <i>Reliabilitet og validitet.....</i>	13
3.4 <i>Etiske retningslinjer.....</i>	14
4. ANALYSE	14
5. FUNN	16
5.1 <i>Presentasjon av funn .....</i>	16
5.2 <i>Atferd.....</i>	16
5.3 <i>Stereotypiske holdninger .....</i>	17
5.4 <i>Lærerens holdninger .....</i>	17
6. DRØFTING	18
6.1 <i>Årsaker til at elevene opplever kjønnsforskjeller i skolen .....</i>	18
7. KONKLUSJON	21
REFERANSELISTE	22

SAMMENDRAG

Forskning og statistikk viser at det eksisterer kjønnsforskjeller i skolen. Forskjellene mellom kjønnene har økt på flere områder og det er en urovekkende utvikling som førte til at regjeringen i 2019 satte ned et utvalg for å se på årsaker til dette og komme med forslag til hva som kan gjøres for å minske forskjellene. Det er lite forskning som faktisk kan si noe sikkert om årsakene til kjønnsforskjellene.

Jeg ønsket derfor å se nærmere på dette og forsøke å finne noen svar som kunne benyttes som empiri på om og hvordan elevene opplever at det er forskjeller mellom kjønnene i skolen. Jeg valgte å benytte en kvalitativ metode ved bruk av tekstanalyser basert på anonyme spørreskjema med tre ulike spørsmål som skulle besvares av en skoleklasse på tredje trinn. Det var avkrysning for kjønn slik at jeg kunne analysere om kjønnenes svar varierte eller var ensartet. Spørsmålene var utformet slik at jeg kunne få svar på om elevene opplever at lærerne forskjellsbehandler kjønnene og om elevene selv opplever at det er forskjeller på kjønn, på hvilken måte de opplever forskjeller og hva som kan gjøres for å unngå kjønnsforskjeller.

Teori viser at det eksisterer biologiske forskjeller mellom kjønnene og teori om at guttene er senere modne enn jentene og at det kan føre til ulik kognitiv utvikling som kan bety at jentene tidligere passer bedre inn slik som skolen er tilrettelagt. Også ulike forventninger til gutter og jenter som følge av ulik habitus hvor guttenes spilleregler kommer skjeve ut i møte med skolens forventninger om å sitte stille og konsentrere seg kan ha betydning. Teori om at innvirkningen lærerens holdninger har til elevene og kjønn vil påvirke elevenes atferd og motivasjon.

Funnene viser at det trolig er flere og sammensatte årsaker til at elevene mener at det eksisterer kjønnsforskjeller i skolen. Majoriteten av informantene mente at det eksisterer kjønnsforskjeller på skolen. Funnene ble etter koding gruppert i kategoriene ulik atferd, stereotypiske holdninger og lærerens holdninger. Innen disse tre kategoriene var det utdrag fra tekstanalysene som skilte seg ut og ga holdepunkt for at elevene mente det var kjønnsforskjeller.

1. INNLEDNING

Det er en pågående debatt i samfunnet om hvorfor det er slik at det eksisterer kjønnsforskjeller i dagens skole. I en artikkel fra Dagbladet kan vi blant annet lese at «Guttene går ut av ungdomsskolen med dårligere karakterer enn jenter i nesten samtlige fag» og «Prestasjonene blir svakere jo eldre guttene blir» (Dagbladet, 2017). Statistikken bak disse overskriftene kommer fra SSB og viser en urovekkende utvikling om til dels økte forskjeller mellom kjønnene. SSB sine tall viser blant annet at nesten 70 prosent av de som får spesialundervisning i grunnskolen er gutter og at vi i 2040 kan forvente at 61 prosent av menn og 89 prosent av kvinner i arbeidsstyrken vil ha høyere utdanning (SSB, 2019).

I 2019 ble det fremlagt en NOU til Kunnskapsdepartementet om kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp og med forslag til hvordan man kan motvirke uheldige kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner (NOU 2019: 3, s. 1). Utvalget skulle undersøke hvorfor kjønnsforskjeller i skolen oppstår, og foreslå tiltak for å motvirke uheldige kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner. Kjønnsforskjellene blant elever i den norske skolen gjelder alle nivå av utdanningsløpet (NOU 2019: 3, s. 11). I arbeidet med å undersøke årsaker til og tiltak mot kjønnsforskjeller i skolen, har Stoltenbergutvalget blant annet sett på kjønnsforskjeller i grunnopplæringen. Utvalget bak rapporten var ledet av Camilla Stoltenberg og har derfor fått navnet Stoltenbergrapporten.

Forskjellene mellom gutter og jenter er målt i grunnskolepoeng, som er basert på standpunkt- og eksamenskarakterer (NOU 2019: 3, s. 39). Siden elever ikke får karakterer før på ungdomstrinnet har de ikke kunnet sammenligne karakterforskjeller mellom kjønnene gjennom hele grunnskolen. Kjønnsforskjellene mellom elevene er størst på ungdomsskolen og den videregående skole, men er også til stede i barneskolen (NOU 2019: 3, s. 41). I de siste tiårene har en sett en stabil tendens til at guttene gjør det dårligere på skolen, sammenlignet med jentene. Når dagens ungdom går ut av grunnskolen gjør jentene det i snitt bedre i alle fag, med unntak av kroppsøving (NOU 2019: 3, s. 11). Det har blitt stilt mange spørsmål om hvordan

disse kjønnsforskjellene har oppstått, uten at man har kunne slått fast hvorfor. Mangelen på empiri om hvorfor det eksisterer kjønnsforskjeller i skolen og om elevene mener at det eksisterer, gjør at det derfor er veldig aktuelt å skrive om dette. Guttene faller i større grad fra på videregående opplæring og jentene gjør det generelt bedre på skolen. I nasjonale prøver er det slik at guttene gjør det best de første årene, mens jentene etter hvert får overtaket. Vi vet ikke hvorfor det er slik. Kanskje kan det ha å gjøre med forskjellig behandling av kjønnene i skolen. I hvert fall er det interessant å se nærmere på det og søke å finne empiri som kan bekrefte eller avkrefte dette. Jeg har derfor valgt problemstillingen:

«Hvordan opplever elevene kjønnsforskjeller i skolen».

Det blir interessant å se om de opplever forskjeller og hvordan de skriver rundt dette temaet. Det vil være viktig å finne empiri som kan bidra til å bekrefte eller avkrefte om elevene opplever at det eksisterer kjønnsforskjeller på skolen. Om det skulle vise seg at min hypotese om at elevene mener det eksisterer kjønnsforskjeller i skolen stemmer, vil det være viktig å finne årsaken til at det gjøres forskjell på kjønnene i skolen for å ha mulighet til å endre praksis slik at man i fremtiden kan forsøke å unngå at det gjøres forskjell på kjønnene. Er det så at læreren forskjellsbehandler elevene basert på kjønn og hva kan det i så fall skyldes? Er det ubevisst? Er det slik at lærere ikke forholder seg til det eller er de ikke bevisst og klar over det, eller er lærerne redde for å gi til kjenne at det gjøres forskjell på kjønnene.

Opgaven har jeg bygd opp ved at det først er en innledning, så presenteres aktuell teori som kan si noe om kjønnsforskjeller i skolen, så kommer presentasjon av metode og de funn jeg har kommet fram til, så kommer en drøfting av de funn jeg har kommet fram til opp mot teori som kan belyse ulike sider av problemstillingen min. Til slutt kommer en konklusjon.

2. TEORI

2.1 Biologiske forskjeller og ulik modning mellom kjønnene

Tidligere var det tradisjon å se på forskjeller mellom kjønn som en biologisk årsak. Her er det altså snakk om en forklaring ut fra arv. En kan også se på og forklare forskjellene mellom kjønn ensidig ut fra miljøpåvirkning, altså sosiale årsaksforklaringer. Etter hvert har det blitt vanlig å se på forskjellene mellom kjønn

som en sammenfatning av både arv og miljø eller med andre ord et samspill mellom biologiske og sosiale faktorer (Aasen, Drugli, Lekhal & Nordahl, 2015, s. 77).

Det er forskning som viser til at det eksisterer biologiske forskjeller som kan føre til ulike fysiologiske forutsetninger mellom kjønnene. I sin avhandling om kjønnsforskjeller i sosiale og skolefaglige prestasjoner viser Ann Margareth Gustavsen til flere kilder som forklarer dette (Gustavsen, 2018). En av de er Michael Gurian som kan vise til at det er en biologisk forskjell i kjønnenes hjerne som kan forklare at jenter kan ha en preferanse foran gutter til å samarbeide og kommunisere og de kan i større grad ta ansvar for egen læring (Gurian, Michael, 2010, s. 26). Frontallappen i hjernen utvikles senere hos gutter enn jenter og det er i dette området evnen til å løse problemer, resonnere og danne struktur tas hånd om (Gurian, 2010, s. 22). Guttene testosteronnivå påvirker deres oppførsel og kan føre til at gutter har større utfordringer med å sitte stille og høre etter og de kan oftere kjede seg i undervisning om dette ikke tas hensyn til. Dessuten er fysisk bevegelse et mer grunnleggende behov hos gutter som følge av lavere serotoninnivå (Gurian, 2010 s. 27). Kjønnforskjellene i hjernens struktur og funksjon er altså en viktig årsak til at jenter og gutter lærer på ulike måter.

Stoltenbergrapporten baserer sine kunnskapsgrunnlag på forskning og teori om årsaker til kjønnsforskjeller. Det vises til flere studier om ulik modning og ulik utvikling mellom jenter og gutter. Blant annet at jenter i gjennomsnitt har en tidligere utvikling av generelle kognitive ferdigheter enn gutter i småbarns- og førskolealder. Det er ferdigheter som kan innvirke på hvor mye kunnskap barn kan tilegne seg før de starter på skolen og dermed gi et ulikt utgangspunkt for videre læring på skolen (NOU 2019: 3, s. 10).

Videre står det i rapporten at om kognitiv utvikling skjer i tilknytning til barns fysiske modning, kan man forvente at også evnen til å lære og å utvikle seg kognitivt følger samme modningsmønster. Tidligere pubertet hos jenter enn gutter kan tenkes å forklare forskjellene i modning som igjen vil bidra til forskjeller i prestasjoner på skolen og dette er det som omtales som modningshypotesen (NOU 2019: 3, s. 72). Forskjeller i skoleprestasjon mellom gutter og jenter øker mellom 5. til 8.trinn, men minsker igjen fra 10 trinn til Vg1. Denne statistikken baserer seg på resultat fra

nasjonale prøver og standpunktkarakterer og støtter hypotesen om forskjellig modning (Grøgaard & Arnesen, 2016, s.42).

2.2 Endringer i skolen

Kjønnsforsker Harriet Bjerrum Nielsen forklarer kjønnsforskjeller i en artikkel i tidsskrift *kjønnsforskning.no*. Hun skriver at forskjellen mellom gutter og jenter er blitt enda tydeligere i den moderne skolen hvor undervisningen er mer prosessbasert, med gruppearbeid og arbeidsplaner. Det holder ikke lenger bare å komme frem til et resultat. Også selve arbeidsprosessen, planlegging av eget arbeid og samarbeid med andre blir vurdert og her gjør guttene det dårligere, forklarer hun. Guttenes umodenhet gjør at de kobles litt av, især på barnetrinnet. De blir sittende litt på sidelinjen, for eksempel i gruppearbeid. Jentene tar ledelsen og gjør mest. Guttene slapper mer av og får tildelt oppgaver av jentene. Ettersom årene går blir dette en selvforsterkende prosess.

Bjerrum Nielsen mener mye av årsaken skyldes arbeidsdelingen i skolen mellom ansvarlige, ambisiøse jenter og gutter som kommer seg gjennom skoleløpet ved å være avslappet og sjarmerende. Jenter opparbeider selvtillit gjennom utdanning, mens mange gutter har selvtillit uansett om det går dårlig på skolen eller ikke (Dietrichson, 2019).

Statistikk viser at det er forskjeller i prestasjoner og resultater mellom kjønnene i skolen og i videre utdanning. Det kan det være mange og sammensatte årsaker til. Kanskje kan det forklares ved at det er medfødt, altså biologiske årsaker som kan forklare dette eller det kan også tenkes å være tillært. Her er det snakk om at det kan skyldes enten arv eller miljø eller kanskje en blanding av begge.

I dagens samfunn er det hjernekapasitet, kreativitet og analytiske evner som er ønsket. Egenskaper som ofte tillegges kvinner som kommunikasjon og sosiale ferdigheter blir verdsatt i yrkesstrukturen (Birkelund & Petersen, 2016, s. 203-204). Samfunnet består også av rene sosiale konstruksjoner om hvordan en skal være basert på kjønn (Birkelund & Petersen, 2016, s. 203). Ut ifra Birkelund ser det ut til at samfunnet er mer tilrettelagt for kvinner. Siden skolen er en del av samfunnet vil en kunne tenke seg til at dette også gjelder i skolen. Den sosiale konstruksjonen legger opp til forskjeller mellom kjønn.

2.3 Habitus og roller

Den franske sosiologen Pierre Bourdieu er kjent for å stå bak begrepet habitus. Habitus kan forklares som et slags kulturelt livsrom som består av klassifikasjonsskjema og verdier som fører til bestemte typer handlinger som individet utfører. Den habitus et menneske har består blant annet av ulike former for kapital (f.eks. kulturell kapital) som påvirker og styrer evnen man har til å opptre i forskjellige roller. Et menneskes kulturelle kapital kan være liten eller stor avhengig av om man kommer fra en såkalt arbeiderklasse med mindre kulturell kapital enn om ens bakgrunn kommer fra middelklassen med en normalt høyere kulturell kapital. Bourdieu beskriver kulturell kapital som en kulturelt betinget kompetanse man har blitt del av og som vil støtte opp under og rettmessiggjøre en sosial ulikhet (Schieffloe, 2019, s.158).

Denne kapitalen tilegner man seg gjennom oppdragelse, oppvekst og sosialisering (Schieffloe, 2019, s.203). En viktig faktor i Bourdieus teori er at denne langvarige læringsprosessen vil reproduseres videre. Altså vil en viss type habitus overføres videre (Solbrække & Nyheim, s. 65). De ulike handlingsfeltene individet har avhenger av de sosiale omgivelsene hvor ens habitus ble formet. Ulike relasjoner og hva man foretrekker i sosiale lag vil være et resultat av den habitus man har tilegnet seg og gir en et sett med spilleregler. Gjennom ulik sosialisering og arv dannes ulik habitus ut ifra ulike måter å leve på, ulike synspunkter og hva man foretrekker som en følge av kulturelle variasjoner. Elevene i skolen vil komme med en slik ulik «bagasje i ryggsekken» og det vil påvirke hvordan eleven oppfører seg i skolen som i igjen kan påvirke hvordan eleven blir behandlet i skolen (Schieffloe, 2019, s. 261).

Bourdieu har et begrep han kaller sosialt felt. Sosialt felt er den sosiale konteksten hvor ens habitus blir strukturert i sosiale omstendigheter. Habitus påvirker det sosiale feltet og omvendt. Habitus må forholde seg til det sosiale feltets spilleregler. Ikke alle habituser passer like godt inn i ulike sosiale felt. For eksempel er skolen et sosialt felt med sine spilleregler (Heggem, 2014, s.16). Skolens spilleregler handler om å sitte i ro, konsentrere seg og være pliktoppfyllende. Som vist tidligere i teorikapitlet, er det forskning som tyder på at guttehabitusen kanskje ikke passer så godt inn i skolen som sosialt felt (Gustavsen 2018).

En sosial struktur kan beskrives som en plassering av mennesker etter et mønster av sosiale elementer som plasserer mennesker i forhold til hverandre og påvirker menneskets begrensninger og muligheter og gir retningslinjer for atferd og hvordan vi tilpasser oss

(Schiefløe, 2019, s.199). En plass i en sosial struktur som en person innehar kalles en posisjon (Schiefløe, 2019, s. 201). Stabile forventninger mot en person som har en spesiell posisjon kalles en sosial rolle. Rolleforventninger påvirker adferden, ved at vi får positive og negative reaksjoner (Schiefløe, 2019, s. 203).

Kjønnsroller er samfunnets konstruksjon av kjønn og innebærer forskjellige hensyn til ferdigheter og egenskaper ut ifra kjønn. Derfor kan gutter og jenter møtes med forskjellige forventninger. Kjønnsroller har betydning for sosialisering av jenter og gutter, og for vår identitet som kjønn (Schiefløe, 2019, s. 205). Kjønnsroller kan føre til at menn og kvinner, gutter og jenter kan bli sett forskjellig på ut ifra hvilke egenskaper de har og hvilken plass de tar i samfunnet. Kvinner blir gjerne tradisjonelt sett på som opptatt av følelser, omsorgsfulle, fredsomme, passive og med lite ambisjoner, mens menn derimot ses på som aggressive, pågående, fysisk aktive og ambisiøse.

Kjønnene kan bli møtt med forskjellige forventninger og behandles ulikt og kan gis forskjellige muligheter. Møtes de av ulike rolleforventninger og behandles de ulikt kan det føre til at de blir forskjellige. Vi kan ha et bilde av kjønnsforskjeller som gjør at vi går i inn i en «jenter er slik, og gutter er sånn»-tankegang. Dette kan påvirke kjønnsrollene (Schiefløe, 2019 s. 205).

Det har blitt gjennomført en studie kalt GEAS-studien som var et samarbeid mellom 15 ulike land om hvordan ungdommer i alderen 10-14 år og deres foreldre har forventninger til kjønn. Studiet ble gjennomført i land med ulik bakgrunn slik som Belgia og Ecuador. Resultatet fra datainnsamlingen var at de fleste opplevde å ha like forventninger til kjønn. Guttene ble oppfordret til å være maskuline og tøffe, mens jentene derimot hadde forventninger om å være snille, høflige og underdanige (Splide, 2017).

Gutter eller jenter som bryter forventningene de blir møtt med kan komme til å oppleve et stigma. Et stigma er å diskvalifisere en person med en tilskrevet posisjon

fra å bli sosialt akseptert på linje med andre ut fra egenskaper, utseende, legning, etnisitet med mere (Schieffloe, 2019, s. 202). En tilskrevet posisjon er en posisjon en får på grunnlag av hvem en er. Det kan for eksempel være basert på posisjonen som gutt eller jente. Kjønn kan føre til stigma og tidligere teori viser at gutters atferd kan være mindre akseptert i skolen og en kan da tenke seg at det kan oppleves kjønnsforskjeller basert på dette.

2.4 Lærerens påvirkning på elevene

Både gutter og jenter blir påvirket av lærerens forventninger til dem. Om læreren har lave forventninger viser det seg at både gutter og jenter presterer lavere (Murphy, s.148). Forskning viser at læreren har forskjellig oppfatning av elevenes ferdigheter, kunnskap og evner varierende av kjønn og at det igjen vil kunne føre til at det påvirker hvordan elevene presterer (Gustavsen, 2018, s.34)

Det er registrert at gutter som gruppe snakker og avbryter mer enn jenter som en gruppe. Lærere som reagerer på denne atferden ved å gi guttene mer tid og oppmerksomhet er urimelige overfor jentene. Dette gjelder også de guttene som ikke følger det stereotypiske mønsteret (Bø, 2015)

I dagens samfunn finner en stereotypiske forventninger og normer til kjønn. Disse normene for kjønn har betydning for like rettigheter, for å unngå diskriminering og hvilke muligheter en har. Barn lærer fra tidlig alder hvilke normer som gjelder for hvem og ikke. Det samme gjelder de stereotype oppfatninger av kjønn som kommuniseres på alle arenaer der barn og unge ferdes (NOU: 2019:19). Disse forventningene kan påvirke hvordan lærerne behandler elevene, men også hvordan barn behandler hverandre.

3. METODE

Problemstilling jeg har valgt handler om hvordan elevene selv opplever kjønnsforskjeller i skolen. Jeg bestemte meg for å ta i bruk en kvalitativ undersøkelse slik at elevene skulle få uttrykke sine egne tanker friere enn hva de kunne gjort i en

kvantitativ undersøkelse. Det egnet seg best med tanke på problemstillingen min: «Hvordan opplever elever at det er kjønnsforskjeller i skolen». I en kvalitativ metode får informantene selv dele erfaringer om temaet.

Det er lite informasjon om kjønnsforskjeller i skolen, så jeg ville derfor gå i dybden og ikke i bredden, slik at jeg skulle få tilbakemeldinger på hvordan elevens holdninger og tanker om kjønnsforskjeller i skolen er. Derfor har jeg benyttet tekstanalyse basert på data med innsamlede elevtekster. Den kvalitative metoden har en god hensikt hvis man skal undersøke fenomener som en ikke kjenner så godt eller et fenomen det er lite forskning på (Johannessen et al., 2019, s.29). Tekstanalyse innenfor den kvalitative metoden gjør demulig å finne viktige sammenhenger og relevant informasjon om de forholdene i samfunnet en ønsker å finne ut mer om (Johannessen et al., 2019, s. 97).

I det følgende vil jeg ta for meg kvalitativ data som forskningsmetode generelt, for deretter å redegjøre for hvordan jeg selv gikk frem for å innhente data til forskningsprosjektet. Underveis vil jeg også reflektere over valgene jeg har gjort i forbindelse med metode og innsamling av datamateriale. Teori om forskningsmetode er hentet fra Aksel Tjora (2020) om kvalitative forskningsmetoder.

3. 1 Tekstanalyse

Formålet i denne studien er å se nærmere på hva elevene tenker om kjønnsforskjeller. Det finnes lite forskningsbasert kunnskap om fenomenet jeg undersøker i dette prosjektet.

Kvalitativ forskning kan bidra til å finne mønster i prosedyrene en undersøker (Johannessen, Tuft & Christoffersen, 2019, s. 28). Jeg valgte å samle inn elevtekster, i håp om å finne et mønster i datamaterialet. Det er vanlig å dele tekster inn etter type, form og innhold (Johannessen et al., 2019, s. 97). Dokumenter en samler inn sier noe om informanten selv, og deres virkelighetsforståelse og meninger (Johannessen et al., 2019, s.97) Det er kun dokumentene som blir benyttet som empiri i studiet. I mitt forskningsprosjekt benyttet jeg informantenes elevtekster som primærkilde. I en primærkilde er det øyenvitneskildringene fra informantene en ønsker å studere for å få et innblikk i individets erfaring fra forholdene i samfunnet en ønsker å undersøke (Johannessen et al., 2019, s. 98).

3. 2 Forberedelse og gjennomføring av datainnsamlingen

Informantene besto av en gruppe på 16 elever med 9 gutter og 7 jenter. Elevene var i alderen 8-9 år og gikk på 3. trinn. Når jeg skulle bestemme meg for hvilke informanter jeg ville samle inn data fra, var det største kriteriet at informantene var elever. Jeg var åpen for å samle inn data fra alle trinn, men tenkte det var greit å gjøre det på de litt eldre elevene for å få mer utfyllende svar. Det var viktig for meg at elevene visste at elevtekstene kom til å være anonyme da det er et krav at elevene skal anonymiseres for å ivareta deres personlige opplysninger. Det var også viktig for meg at elevene var klar over dette, slik at de ikke var redde for å si hva de mente. Jeg valgte å dele ut spørsmålene tidlig i min praksisperiode for at informantene ikke skulle kjenne meg så godt og dermed minimere at relasjonen til meg kunne påvirke hvordan de kom til å svare på spørsmålene. Dette kalles for en strategisk utvelgelse av informanter hvor forskeren først bestemmer seg for hvem som skal delta for at en skal kunne samle inn nødvendig data (Johannessen et al., 2019, s. 115). Jeg tok derfor et valg på at målgruppen for datainnsamlingen var elever som ikke hadde nær relasjonen til meg.

Tilnæringsmetoden jeg benyttet meg av var på mange måter abduksjon. Med abduksjon som metodetilnærming benytter forskeren både teori og empiri om hverandre og veksler mellom dem. En er åpen for nye synsvinkler som kan dukke opp underveis i forskningsprosjektet, samtidig som at en aksepterer teori i forkant eller i løpet av forskningsprosjektet (Larsen, 2020, s. 25). Det er nærmest umulig å drive et forskningsprosjekt uten å være preget av teoretiske antagelser og forventninger til hva en ser for seg vil komme frem i empirien (Larsen, 2020, s. 24). Abduksjon er derfor en slags mellomting mellom deduktiv og induktiv tilnærming. Tilnæringsmetoden fører ofte til nye funn og spørsmål som må undersøkes nærmere. Det bør derfor på forhånd tas et valg om hvor åpen eller lukket datainnsamlingen skal være (Larsen, 2020, s. 25). Jeg valgte på forhånd hva jeg ville samle inn av data ved å dele ut tre like spørsmål til alle informantene.

Jeg delte ut skjema med spørsmål som elevene besvarte og disse utgjorde elevtekster jeg har brukt til å analysere og konkretisere funn. Før jeg delte ut tekstene hadde vi en liten diskusjon i lyttekroken hvor jeg forklarte hva kjønnsforskjeller faktisk betyr.

Flere av informantene visste ikke hva selve ordet betydde, så de hadde behov for en generell forklaring og en gjennomgang av spørsmålene. Jeg forsøkte å være så nøytral som mulig, for at informantene selv skulle svare ærlig og si sin egen mening om temaet. Før jeg delte ut arkene var jeg nøye på å forklare til informantene at det ikke finnes noen fasit og at jeg er ute etter akkurat deres tanker. Jeg forklarte at tekstene kom til å være nøytrale, slik at de ikke skulle føle på at jeg kunne ta de på noe i ettertid. Det ble også informert om at de ikke skulle nevne navn i tekstene og at det var kun jeg som skulle ha tilgang til tekstene. Informantene fikk lov til å avslutte når de selv ønsket det uten at det skulle stilles spørsmål til hvorfor. De fikk også tilbud om å tegne en tegning på baksiden om kjønnsforskjeller i skolen om de ønsket det.

3. 3 Reliabilitet og validitet

Når det kommer til forskning er det vanlig å vurdere dataenes pålitelighet som kalles for reliabilitet. Et annet ord for reliabelt er pålitelighet. Når en skal undersøke dataens pålitelighet ser en på nøyaktighet, hvilke data som benyttes, måten den samles inn på og bearbeides (Johannessen et al., 2019, s. 36). Ved å samle inn skriftlige tekster slik jeg gjorde har en mulighet til å lagre tekstene og dokumentere det som ble skrevet ned. En har også mulighet til å gå tilbake å se på nøyaktig hva som ble skrevet. I dette forskningsprosjektet måtte informantene være anonyme. En kan derfor være i tvil om de svarte ærlig på kjønn. Datamaterialet viste nøyaktig til det informantene hadde skrevet selv, men for meg så var det ikke like lett å tolke skriften til de ulike tekstene. Dermed kan en stille spørsmål til dataens reliabilitet ved at jeg kan ha feiltolket det som ble skrevet. Hadde jeg heller intervjuet informantene kunne jeg stilt flere spørsmål og bedt de om å utdype det de mener. Da ville imidlertid ikke elevene vært anonyme for meg og jeg ville dermed kanskje ikke fått like ærlige tilbakemeldinger fra informantene.

Datamaterialet er representasjoner av virkeligheten, men ikke selve virkeligheten. Derfor er det viktig å stille seg spørsmål til om dataen er god nok til å representere fenomenet. På forskningsspråket blir dette kalt for validitet som er et synonymt ord for gyldighet (Johannessen et al., 2019, s. 66)

Jeg samlet inn datamateriale fra en klasse med kun 16 elever. Problemstillingen min går ut på å finne ut om hvordan elever opplever kjønnsforskjeller i skolen. Jeg brukte

kvantitativ metode for å samle inn data. I den kvantitative metoden er en ute etter informantens tanker og ikke å finne forklaringer, slik som i en kvalitativ metode. En kan si noe om mønstrene som går igjen i dataene (Tjora, 2020, s. 28) som igjen vil si noe om tankene til informantene. En kan altså anta at andre elever opplever det samme, siden spørsmålene var rettet mot skolen generelt. Datamaterialet sier noe om hva mine 16 informanter mener om kjønnsforskjeller i skolen, som igjen kan si noe om tanker andre elever kan ha om dette fenomenet.

3. 4 Etiske retningslinjer

I følge NESHS retningslinjer, har deltakere i forskningsprosjekter rett til selvbestemmelse, altså å bestemme over sin deltakelse. Det stilles krav til at informanten skal gi frivillig samtykke for å delta i prosjektet. Informantene skal kunne trekke seg når som helst uten å måtte begrunne det eller få konsekvenser for det. Personvernet til informanten skal også tas på alvor. Forskeren har plikt til å sørge for at identifiserbare opplysninger om informanten ikke skal komme på avveie (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 41-42). Før jeg samlet inn datamaterialet fra informantene hadde deres foresatte gitt passivt samtykke til at barna deres fikk delta i prosjektet. Det kreves samtykke fra foresatte når umyndige skal delta i forskning (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 45-46). Dette ble gjort ved at jeg sendte ut et infoskriv om prosjektet hvor foresatte fikk beskjed om å gi beskjed om de ikke ønsket at deres barn skulle delta, en såkalt passiv melding. Informantene fikk vite på forhånd at det var frivillig å delta og at de kunne trekke seg når som helst. Alle informantene ble anonymisert og de ble på forhånd gitt beskjed om å ikke skrive opplysninger om enkeltpersoner eller seg selv.

4. ANALYSE

I analyse av dataene jeg samlet inn har jeg organisert dataene i kategorier. Det går ut på at en reduserer, systematiserer og ordner datamaterialet. Hensikten med denne organiseringen er å forhindre at viktig informasjon kommer på avveie (Johannessen et al., 2019, s. 161). Jeg organiserte deretter dataene inn i en tverrsnittbasert og kategorisk inndeling. Det er ofte vanskelig å se sammenhenger i datamaterialet, tverrsnittbasert og kategorisk inndeling av data hjalp derfor med å få en oversikt og finne mønster i materialet (Johannessen et al., 2019, s. 161). Den tverrsnittbaserte

inndelingen av data handler om å danne et system for å indeksere datamengden. Det er en kategorisk inndeling hvor indekssystemet endres etter kategoriseringen (Johannessen et al., 2019, s. 162-163). Når jeg analyserte datamaterialet, forsøkte jeg å finne fellestrekk i elevtekstene. Jeg dannet altså kategorier med utsagn som handler om det samme. Ved å dele inn datamaterialet inn i ulike kategorier får leseren en beskrivelse av hva tekstene omhandler og det gir en bedre oversikt over teksten (Johannessen et al., 2019, s. 163).

Jeg tok i bruk koding og fant koder som handlet om det samme og satte de sammen til kategorier. Hvordan kodingen blir utført, blir bestemt ut ifra hvordan forskeren leser dataene (Johannessen et al., 2019, s. 163). Jeg leste dataen ved å tolke den. En tolkende lesning vil si at en viser til hva en tror dataen betyr og representerer. En bruker teksten som en inngang til informantens erfaringer (Johannessen et al., 2019, s. 163). Jeg kunne for eksempel lese en elevtekst og forstå hvilke normer og diskurser informanten er påvirket av.

Før jeg begynte med å samle inn data, hadde jeg på forhånd formet en problemstilling. Jeg hadde derfor allerede noen antagelser til hvilke kategorier jeg antok kom til å komme frem gjennom datainnsamlingen. Jeg forsøkte likevel å være åpen for nye synsvinkler og tanker, med et åpent sinn. Etter å ha kodet datamaterialet kom det frem at det var flere like tanker som gikk igjen. Jeg forsøkte å tolke det informantene hadde skrevet og ut ifra det jeg forsto var det flere som mente mye av det samme. Hovedkategoriene i datamaterialet ble dermed: Atferd, stereotypiske holdninger og lærerens holdninger. Kategoriene vil fungere som overskriftene i presentasjonen av funnene og danne selve strukturen for denne delen.

Utover disse tre hovedkategoriene fordelte elevenes tanker om det eksisterer kjønnsforskjeller i skolen seg slik at på spørsmålet: «Er det forskjeller på gutter og jenter på din skole?», var det to av informantene som svarte: «Hvilke forskjeller?». De andre informantene mente det er forskjeller og de kom med eksempler på hvordan de opplevde kjønnsforskjellene.

5. FUNN

5.1 Presentasjon av funn

I denne delen vil jeg presentere funnene fra datamaterialet jeg samlet inn.

Informantene jeg samlet inn elevtekstene fra var elever som gikk på 3. års trinn ved en grunnskole i Trondheim kommune. Det var som nevnt 16 informanter jeg samlet inn elevtekster fra. Informantene delte sine egne tanker om hvordan de opplevde kjønnsforskjeller i skolen og hva de la merke til. De kom med egne eksempler fra sine liv og kom med forslag til hva en kunne gjøre for å unngå kjønnsforskjeller i skolen. Jeg har valgt å presentere relevante funn som gikk igjen eller andre interessante funn som vekker oppsikt i forskningsprosjektet.

5.2 Atferd

Det som går igjen i elevtekstene jeg samlet inn var at guttene ble opplevd som mer urolige og bråkete enn jentene. Det gikk også igjen at guttene og jentene lekte forskjellige leker og drev med ulike idretter. Både guttene og jentene beskrev guttene som urolige. En informant som krysset av at hun var jente svarte dette på første spørsmål: «På trinnet er guttene mer bråkete enn jentene», mens ei annen jente svarte: «Jentene kan være litt tålmodigere enn guttene i lyttekroken». Det er ulikt hvilket kjønn de har sammenlignet det andre med, men her skildres det fra begge informanter at guttene er mer urolige enn jentene. Flere av guttene beskriver også det samme. En gutt skriver: «En av forsjelene er at guttene er kanskje er litt mer tullele i lyttekroken», mens en annen informant beskriver guttene som urolige på en annen måte: «Noen av guttene (blant meg) ligger på gulvet». «Guttene bråker mye». Han anerkjenner selv at han er mer aktiv enn jentene, men at dette ikke gjelder alle guttene. En annen informant som er gutt, skriver at forskjellene er at: «Jentene er mer tolmodere enn guttene». «Guttene bråkermer mer enn jentene».

Både guttene og jentene erfarer at jentene er bedre egnet til å jobbe med stillesittende aktiviteter og at guttene som regel blir mer urolige i slike situasjoner.

Gutten som selv anerkjente at han var urolig og lå på gulvet skrev blant annet videre at : «Jentene går til garderoben, guttene springer». Han følte selv på hvordan han

hadde et større behov for å bevege seg enn jentene. Han beskrev guttene som mer aktive enn jentene, hvor guttene hadde mer energi enn jentene. Når de skulle sitte stille i lyttekroken var det jentene som klarte seg best, men når de kom til mer fysiske aktiviteter så var det guttene som tok igjen.

5.3 Stereotypiske holdninger

Det blir nevnt fra to av jentene at guttene synes det er flaut å danse og å synge. Dette blir ikke nevnt av guttene. Men en av guttene skriver: «Guttene spiller ganske mye fotball men jentene snakker ganske mye». Ut ifra slik jeg tolker det så virker det som at han mener jentene og guttene har ulike interesser. Det samme kan en tolke fra en annen gutt som skriver: «Jentene snakker ikke om spill». Flere av guttene beskrev det samme. Det var ei annen jente som tok opp dette med ulike interesser: «Guttene leker mye spill og jentene leker mye familie». Informantene som tar opp dette, beskriv at interesser har å gjøre med kjønn.

Innledningsvis i elevteksten til en gutt og jente ble det nevnt at jentene snakker mer om følelser enn guttene. Guttene blir fremstilt som mer rastløse, gamer mer og spiller fotball, mens jentene blir fremstilt som mer følelsesladde og rolige. En jente skrev at «Jenter snakker mer om følelser enn guttene». Dette beskriver kjønnsstereotypiske karakteristikk av gutter og jenter.

5.4 Lærerens holdninger

Samme jente som delte sine erfaringer med at guttene brakte mer enn jentene, svarte på spørsmålet om lærerne behandler gutter og jenter like at «Guttene får mer ros enn jentene». Hun mener at læreren skryter mer av guttene når de er flinke og rolige enn av jentene som er rolige. Hun skildrer det slik at guttene er mer urolige, men når de først sitter i ro så får de ros i motsetning til jentene som sitter rolig hele tiden. Gutten som mente at guttene tullet mer enn jentene delte også den samme erfaringen: «Noen ganger når gutter sitter stille så får de ros, men når noen jenter sitter stille får de ikke ros».

Det var mange av informantene som delte de samme erfaringene, men det var en som skrev om hvordan han opplevde ulike forventinger av lærerne. Han viser til svømmetimene hvor det stilles ulike forventinger til guttene og jentene når det

kommer til fysiske oppgaver: «Pirbadet: Jenter gjør foroversalto i vannet, mens guttene får beskjed om å ta baklengs». Her opplever informanten at det skjer en forskjellsbehandling når det kommer til kjønn. Guttene må gjøre mer krevende fysiske oppgaver enn jentene.

6. DRØFTING

Ut ifra datamaterialet jeg har fått samlet inn har jeg fått mange innspill på hvordan informantene opplever at det er kjønnsforskjeller i skolen. I denne delen av oppgaven vil jeg forsøke å belyse ulike sider av datamaterialet jeg fikk samlet inn, ved å koble det opp mot relevant teori og forskning.

6.1 Årsaker til at elevene opplever kjønnsforskjeller i skolen

Alle informantene bortsett fra to stykker mente at guttene var mer urolige og aktive enn jentene og at dette generelt gjelder guttene i større grad. Dette kommer særlig til uttrykk hvor en elev selv bekrefter at han sliter med å sitte i ro over lengre tid og mener at dette gjelder flere gutter. Han opplever at guttene på skolen har mer uro i kroppen og trenger å bevege seg mer for å få ut energien enn jentene. Det eksemplifiserer han med å beskrive hvordan guttene løper til garderobene, mens jentene går. Både jentene og guttene legger merke til at guttene har mer uro i seg enn jentene. Jentene skildres som tålmodige og egner seg mer til sittestillende aktiviteter, mens guttene heller tøyser, tuller og ligger på gulvet i lyttekroken. Hos de fleste elevtekstene blir det beskrevet at jentene trives mer med sittestillende aktiviteter enn guttene.

Det er flere faktorer som kan forklare hvorfor det er kjønnsforskjeller mellom gutter og jenter i skolen. En av disse er modenhetshypotesen. Grunnen til at guttene sliter med å sitte i ro og kanskje konsentrere seg like lenge som jentene, vil jeg hevde kan ha å gjøre med at guttene er senere utviklet enn jentene. Modenhetshypotesen kan være en forklaring på dette. Guttene er senere modne enn jentene (Dietrichson, 2017). Den kognitive utviklingen hos guttene er senere utviklet enn hos jentene (Gurian, 2010). Ferdigheter som styrer evnen til å tilegne seg kunnskap avhenger av den

kognitive utviklingen og kan derfor forklare at jenter er mer skolemodne ved skolestart og derfor har et forsprang (NOU:2019:3). Det kan føre til at jentene har lettere for å gjøre jobben, de tar ledelsen, mens guttene i større grad blir sittende å se på. Det kan virke demotiverende for guttene og føre til en «ond sirkel» som igjen fører til at guttene blir mer urolige ifølge kjønnsforsker Bjerrum Nilsen (Dietrichson, 2017).

Det er også et fysiologisk faktum at gutter er sterkere enn jenter. Forskjellen mellom fysisk styrke har aldri hatt så liten betydning som i dag. Det er hjernekapasitet, kreativitet og analytiske evner som er ønsket. I rike land er det ofte egenskaper som tillegges kvinner som kommunikasjon og sosiale ferdigheter blir verdsatt i yrkesstrukturen. (Birkelund og Petersen, 2016, s. 203-204). I dagens skole kan en legge merke til dette. Det at guttene er urolige i timen har med at de er senere modne og har naturlig mer energi enn jenter. Man kan derfor stille seg spørsmålet om skolen i større grad bør prøve å tilpasse seg guttene. Det fremstår for meg som at skolen også i større grad verdsetter egenskaper som tillegges kvinner. Skolen er kanskje bedre egnet for jenter enn gutter.

Flere av informantene beskrev hvordan guttene og jentene hadde ulike interesser. Guttene var mer fysisk aktive enn jentene. Jentene sto og snakket med hverandre eller lekte leker som mor, far og barn, men guttene spilte fotball eller spilt spill. I dagens samfunn har vi rene sosiale konstruksjoner, f.eks. at jentene går i kjoler og guttene går med slips (Birkelund og Petersen, 2016, s. 203). Den sosiale konstruksjonen ser ut til å gjelde i skolen også. Det virker for meg som at jentene skal leke mer rolige leker hvor mange f.eks. viser omsorg slik som i mor, far og barn, eller at de skal stå sammen å snakke om lek. Guttene derimot skal drive med mer fysiske aktiviteter som fotball.

I følge GEAS-studien kom det frem at alle de 15 landene opplevde de unge at det var ulike forventninger til gutter og jenter. Det gikk igjen fra alle de 15 landene at guttene ble oppfordret til å være tøffe, sterke og modige. Forventningene til jentene derimot var at de skulle være snille, høflige og underdanige. Utseende til jentene var også viktig (Splide, 2017). Dette kan en se tegn til i elevtekstene. Det ser ut til at elevene har tradisjonelle stereotypiske holdninger til kjønn. Det samme ser ut til å gjelde enkelte av lærerne hvor guttene får ulike fysiske oppgaver enn jentene i svømmingen.

Læreren forventer at derfor at guttene skal være modige og tøffe. En kan derfor se en likhet til forventningene som kom frem i GEAS- studien.

At gutter er mer urolige enn jenter er et eksempel på en stereotypisk forventning mange i samfunnet har. Normene for kjønn som dominerer i samfunnet henger sammen med den tradisjonelle og historiske forståelsen av kjønn. Stereotype oppfatninger av kjønn er noe som påvirker hvordan andre behandler oss og hva de har av forventninger til en. De stereotypiske oppfatningene av kjønn læres fra tidlig alder og påvirker hvordan barn føler de kan være uten å bli latterliggjort, diskriminert eller utstengt (NOU: 2019:19).

Jeg oppfatter det som at informantene på denne skolen opplever at det er normer for kjønn. Guttene og jentene har ulike forventninger til hva de skal drive med. Disse normene kan være hemmende og være vanskelig å leve opp til for elevene.

Samtlige informanter opplevde at guttene fikk skryt når de satt i ro i motsetning til jentene. Dette kan ha en sammenheng med at gutter som gruppe snakker og avbryter mer enn jenter som en gruppe. Lærere som reagerer på denne atferden ved å gi guttene mer tid og oppmerksomhet er urimelige overfor jentene. Dette gjelder også de guttene som ikke følger det stereotypiske mønsteret. Som lærer bør en kunne stimulere disse barna som ikke følger de stereotype mønstrene. Barn er forskjellige, og bør derfor møtes på ulike måter. Om de har en ensidig tradisjonell forventning til væremåte, interesser osv., kan en komme til å begrense den enkeltes utvikling og være vanskelig å leve opp til for elevene (Bø, 2015).

En forklaring på forskjellene jeg finner mellom kjønnene kan forklares ut fra ulik habitus. Guttene oppdras til en habitus som er et resultat av forventninger om at de for eksempel skal være aktive og utålmodige. Dette kan være i strid med de spillereglene som skolen tilegner elevene når de kommer på skolen. Jentene kan derimot ha en habitus med forventninger om at det er bra å sitte stille, være tålmodig og konsentrere seg. En slik jentehabitus passer bedre inn i skolens spilleregler. Om guttene og jentene er blitt møtt med positive sanksjoner i form av ros og oppmuntring for eksempel på bakgrunn av en viss type atferd vil de utvikle ulike former for habitus. Hvis habitusen ikke finner seg til rette i skolen med tanke på de spillereglene som gjelder der vil det medføre negative sanksjoner. Den kulturelle kapitalen de har med i «bagasjen» kan

være noe annet enn det som etterspørres i skolen, og ifølge Bourdieu kan det vedlikeholde de sosiale ulikhetene (Schiefløe, 2019, s. 261). Dersom det er slik at guttene og jentene har en forskjellig habitus når de begynner i skolen kan det være en del av forklaringen. Om en tenker at habitus til en gutt er basert på en belønning av adferd etter tradisjonell kjønnsdeling der en gutt «premieres» for å være aktiv, bråkete, «ta plass», være utålmodig og så videre kan det tenkes å bli et krasj med spillereglene i skolen hvor alle elevene premieres for å sitte stille, ikke snakke høyt, være tålmodige og så videre.

---

7. KONKLUSJON

Det kan se ut til at årsakene til kjønnsforskjeller i skolen er sammensatt og at vi derfor må se på flere årsaker til at det er slik. Ifølge mine funn opplever elevene at det i noen grad er kjønnsforskjeller i skolen. De har svart at lærerne i enkelte tilfeller behandler gutter og jenter ulikt og de viser selv til at de har ulike forventninger om atferd, om det å vise følelser og ulikt aktivitetsnivå som de forklarer utfra kjønn. Dette vitner om stereotype tanker som holder liv i kjønnsforskjeller, men noen av funnene kan også forklares med bakgrunn i ulik modning mellom kjønn med blant annet forskjeller i kognitiv utvikling, biologiske forskjeller og at ulike habitus mellom kjønnene passer ulikt inn i skolens sosiale felt med tilhørende spilleregler.

Det er en tankevekker for meg som skal starte i læreryrket at det er så viktig at jeg er klar over og bevisst på at jeg forsøker å behandle elevene likt uavhengig av kjønn og dermed ta hensyn til at det er noen forskjeller mellom kjønnene. Med å behandle de likt mener jeg at guttene og jentene fortjener å behandles i henhold til de forskjellene som kunnskap fra teorien viser til at eksisterer mellom kjønnene i skolen slik som ulike modning, biologiske forskjeller og stereotyper. Skolen og læreplanene må strekke seg for å ta hensyn til faktorer som ulike modning, biologiske forskjeller og antagelig også en “ryggsekk” med et sett med ulike forventninger mellom kjønnene basert på ulike habitus mellom gutter og jenter og dermed et språk mellom det sosiale feltet og spillereglene som forventes i skolen som er størst for gutten. Det mangler fortsatt mye empiri om årsakene til kjønnsforskjeller, men jeg tenker at det likevel er viktig at vi tar tak i de områdene vi vet med sikkerhet kan føre til kjønnsforskjeller.

REFERANSELISTE

- Birkeland, E. og Petersen, T. (2016) Likestilling: Utdanning, politikk og arbeid, Frønes, I &
- Kjølørød, L. (Red.), *Særtrykk av Det norske samfunn*. (3. utg., s. 41-47). Oslo: Gyldendal
- Bø, I. (2015). Kjønn og likestilling i barnehage og skole - Et forsømt felt. Hentet og lastet opp 30. april, 2021 <https://utdanningsforskning.no/artikler/2015/kjonn-og-likestilling-ibarnehageog-skole---et-forsomt-felt/>
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Dagbladet. (2017, 26. september). Guttene får dårligere karakterer enn jenter - forskjellene øker. Hentet og lastet opp 2. april, 2021 <https://www.dagbladet.no/nyheter/guttene-fardarligere-karakterer-enn-jenter---forskjellene-oket/68730436>
- Dietrichson, S. (2019). Feil å fremstille gutter som skoletapere. Hentet og lastet opp 29. april, 2021) <https://kjonnsforskning.no/nb/2019/10/feil-framstille-gutter-som-skoletapere>
- Dietrichson, S. (2017). - Problemet er ikke at jenter er flinke, men at gutter underpresterer. Hentet og lastet opp 27. april, 2021 <https://forskning.no/skole-og-utdanning-kjonnogsamfunn/problemet-er-ikke-at-jenter-er-flinke-men-at-gutter-underpresterer/36120427/>
- Grøgaard, J. B. & Arnesen, C. Å. (2016). Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner: Ulik modning? Hentet og lastet opp 3.mai, 2021 <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/handle/11250/2612985>
- Gurian, M. (2010). *Boys and girls learn differently! A guide for teachers and parents*. San Francisco: Jossey-Bass.

Gustavsen, A. M. (2018). *Kjønnsforskjeller i sosiale og skolefaglige prestasjoner*.

(Doktoravhandling). Høgskolen i Innlandet, Elverum. Hentet og lastet opp 28. mai,

2021: <https://brage.inn.no/inn-xmlui/handle/11250/2493719>

Heggem, R. (2014). *Den nye «bonden» – mellom endring og kontinuitet*.

(Doktoravhandling).

Norges teknisknaturvitenskapelige universitet, Trondheim. Hentet og lastet opp 3. mai,

2021: <https://core.ac.uk/download/pdf/52110035.pdf>

Johannessen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2019). *Introduksjon til*

samfunnsvitenskapelig metode (5 utg.). Oslo: abstrakt forlag.

Larsen, A. K. (2020). *En enklere metode* (2. utg.). Bergen: Fagforlaget.

Murphy, P. (2000): "Equity, assessment and gender." I Salisbury, J. & Riddell, S. (red.):

Gender, policy and educational change. Shifting agendas in the UK and Europe.

Routledge.

NOU: 2019: 3. (2019). *Nye sjanser - bedre læring: kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner*

og utdanningsløp. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Hentet og lastet opp 2. April, 2021

https://www.regjeringen.no/contentassets/8b06e9565c9e403497cc79b9fdf5e177/no/pdf/s/nou2_01920190003000dddpdfs.pdf

NOU:2019:19. (2019). *Likestilling, kjønn og oppvekst*. Oslo: Kulturdepartementet.

Hentet og lastet opp 28 April, 2021:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou201919/id2677658/?ch=3>

Schiefloe, P. M. (2018). *Mennesker og samfunn. Innføring i sosiologisk forståelse*. (3.

utg). Oslo: Fagbokforlaget.

Solbrække, Kari Nyheim og Helene Aarseth (2006): "Samfunnsvitenskapens

forståelser av kjønn". I: *Kjønnsforskning : en grunnbok*. Jørgen Lorentzen og Wencke

Mühleisen (red.).

Oslo: Universitetsforlaget.

Spilde, I. (2017). Ungdom verden over lærer de samme kjønnsstereotypene. Hentet og lastet opp 27. april, 2021 https://forskning.no/kjonn-og-samfunn-barn-og-ungdomny/ungdomverden-over-laerer-de-samme-kjonnstereotypene/320684_28/4

Statistisk sentralbyrå. (2017). Guttene havner bakpå. Hentet fra og lastet opp 23. April, 2021 <http://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/guttene-havner-bakpa>

Statistisk sentralbyrå. (2019). Kjønnsforskjeller i utdanning og arbeid. Hentet og lastet opp 7 mai, 2021 <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/likestilling>

Tjora, A. (2020). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Aasen, A.M, Drugli, M.B, Lekhal, R & Nordahl, T. (2015). Kjønnsforskjeller i skolefaglige prestasjoner – forklaringer i elevenes holdninger til og væremåte i skolen, samt relasjonelle forhold. Hentet og lastet opp 21. april, 2021 https://brage.inn.no/inn-xmlui/bitstream/handle/11250/2360189/Paideia9_2015aasen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vedlegg 1:

Kryss av hvilket kjønn du er:

Gutt Jente Vet ikke

Er det forskjeller på gutter og jenter på din skole? Hvilke forskjeller?

Behandler lærerne gutter og jenter ulikt? På hvilken måte?

Hva kan man gjøre for å unngå forskjellsbehandling i skolen?

Vedlegg 2:

Hei!

Jeg er en lærerstudent fra NTNU i praksis på 3.trinn, fra uke 6 til uke 11.

I dette semesteret på lærerutdanningen skal jeg skrive FoU-oppgaver (forsknings- og utviklingsoppgaver) i samfunnsfag. I den forbindelse skal jeg samle inn noe data om kjønnsforskjeller i skolen i løpet av praksisperioden.

Datainnsamlingen vil bestå av anonymisert elevarbeid, som begrenser seg til ordinær undervisning. All data jeg bruker vil være fullstendig anonymisert.

Gi beskjed til kontaktlærer dersom det ikke er ønskelig at ditt barn skal delta.

Er det noe dere lurer på, er det bare å ta kontakt!

Med vennlig hilsen

Margrete Stenhaus (margsten@stud.ntnu.no)